

עור פחות מאשר האב, "העקשן" והרודן. גודי דה מזכירה אותו רק באקראי.

ההורים עלו ארצה חמש שנים אחרי גולדה. בנו בית בהרצליה ג', ושמו בו עד הסוף על אווירה מסורתית.

ברחש, ערבים ומלריה

עוד בהיותה בגימנסיה הצטרפה גולדה, למפלג "גה". מיסלגתה של גולדה היתה תמיד "המיסלגה". עם הדגש על ה"א הידיעה, אף ששמה השתנה מפעם לפעם. כאשר הצטרפה אליה, בהשפעת אחותה הגדולה, נקראה "פועלי ציון". למענה נאמה ברחובות מילוקי. כבר אז לא הסרה לה לשון הריפה — תכרי נתנה הבולטת כל חייה. כאשר הודיעה לאביה שהיא עומדת לנאום מעד שוהדן בפנינת-רחוב, הוא נשבע שיתפוס אותה בצמתה ויוריד אוי תה בכוח. אך כאשר ניגש האב ושמע את בתו, מלא לבו גאוה.

גולדה הגיעה לארץ עם בעלה, אחותה ופטיפון מודרני נדיר, באוניה רעועה, ב-14 ביולי 1921 — עשרה שבועות אחרי יום-הולדתה ה-23. היא גרה בשכונת נווה צדק, בקצה רחוב ליליינבלום, שילמה שכר-דירה עצום של 5 לא"י לחודש (סכום השווה ל-500 ל"י כיום) וניגנה לשכנים תקליטים על הפטיפון שלה. בעודה ממתנה לי קבלתה לקבוצת מרחביה.

פרשת היי-הקיבוץ של גולדה מאירסון לוטה בערפל מוזר. פעמיים סירבו 30 חברי-הקבוצה לקבלה, ורק בי הצבעה השלישית נתקבלה. גולדה מייחסת הסתייגות זו מאישיותה למוצאה האמריקאי.

גם הסיבות שבגללן נאלצה לעזוב, בעבור שדוש שנים, דומות ערפל — פעם טענה ש"היו אלה, סיבות מישפחתיות", ופעם אחרת שהיו "כל מיני סיבות".

ברור שכבר אז נהגה גולדה להיות "צודקת", ומור עזת" לעיתים תכופות. היא הכריזה את המיטבח לה גיש לחברים דג-מלוח מקולף, למורת רוח הבחורות ה-אחרות. שלא אהבו לקלף. היא הקפידה לגהץ את בגדיה, שוב למורת רוח הבנות, שוויתרו על הגיהוץ המ-סרף. היא הכריזה את החברים להחליף את ספלי ה-אמאיל החלודים, ואף טיפסה על הסולם התלול של מיגדלה-המים, לתהמת החברים והחברות כאחד.

בניגוריון, שבא לארץ 16 שנים לפני, נדי הם ונגעו ביום הראשון מן השפה הערבית והרחקות הערביות, בהם נתקף עם רדתו מן האוניה ביפו. גולדה מאיר התעלמה מן הערבים כיום כמלך, ראתה בהם חזק מן הנוף — מטי רידים פחות מן המלריה, ובהרבה פחות מן הכרחש — אך שייכים לאותו סוג.

"הדבר היחיד שהביא אותי לכלל ייאוש היה הבר-חש, מרחביה נמצאה בין שני כפרים ערביים ומזמן לזמן היו יורים עלינו — אבל האמנתי שיבוא זמן ונחיה איתם בשלום. במרחביה היתה מלריה, וגם אני חליתי במלריה ושכתי בבית-החלודים, אבל האמנתי שיבוא יום ולא יהיו ביצות ולא תהיה מלריה. אבל הזובובנים ה-אה — האם יבוא להם סוף?"

זאת היתה טעותה של גולדה. הייתושים נעלמו. הכרחש כימעט נעלם. אבל הערבים לא נעלמו — ושוו שנה אחרי שהצטרפה לקבו צת מרחביה התייחסה אליהם גולדה באותה איידיכנה טופאלית, באותה התעלמות גמורה, כפי שעשתה אז.

גיל מופלג, שמר על אווירה דתית, או "מסורתית", בי בית. בבית דיברו תמיד אידיש.

ברכות-הימים הפכה גולדה אתיאיסטית, כאופנת הימים ההם, היתה עסקנית במיפלגה שהיתה אנטיידית מובהקת. אולם היתה זאת רק תחושת אופנתית. כמו כימעט כל בני דורה, חזרה ברכות הימים לכור-מחצבתה הי-דת, המחופש כ"מסורתי".

כאשר אנשים כמו גולדה, יעקוב-שימשון שפירא וזלמן שז"ר מנהיגים בישראל חוקי דתית ומטיי פים נגד הפרדת דת מן המדינה, אין הם משרתים רק קנוניות עם מיסלגות דתיות. מתוך גרום מדברים זיכ רונות-ילדות המתגברים לעת זיקנה, האידיליה של ערבי שבת בעיירה, ליל הסדר.

גולדה עצמה למדה, במילוקי, בתלמודי תורה, והבסיס שזי השכלתה המצומצמת הוא יהודיידת.

קפיצה מהקומה השניה

אמה של גולדה ילדה ארבעה בנים וארבע בנות — מהם נשארו בחיים. אחרי גיל הילדות, שלוש בנות. גולדה, האמצעית, זוכרת כיצד האם האכילה פעם אותה ואת אחותה הקטנה, נתנה לכל אחת צלחת של דייסה. (אחות) גמרה את מנתה לפני, ואמא לקחה עוד קצת מן הדייסה שלי, ונתנה לה. אני עדיין זוכרת (כעבור 70 שנה) את הזעזוע שעבר עלי — שהנה לקחו ממני מעין כזה, שאני מקבלת אותו לעיתים רחוקות כל-יך.

זה היה בקיבי. במילוקי השתפר המצב. האם פתחה חנות למאכלי-חלב, והמישפחה גרה מעל החנות. גולדה הקטנה נאלצה בבקרים לספל בקונים, שעה שהאם התי-רוצצה בשוק לקנות סחורה. היא שנאה עיסוק זה — מה שגם שבגללו איחרה באופן קבוע לביתה-הספר. האם רצתה שגולדה תהיה פקודה, ותמצא שידוך טוב. אולם גולדה החליטה עוד בכיתה ב' להיות למורה.

כשירבו ההורים להרשות לה ללכת לבית-הספר תיכון, ארזה את בגדיה המעטים בחבילה. קפצה מחלון הקומה השניה וברחה אל אחותה, שגרה בעיר אחרת. רק כעבור שנה וחצי נכנע האב העקשן וביקש אותה לשוב — וכך הותר לגולדה ללכת לבית-הספר התיכון, ולאחר מכן לסמינר למורים.

תמונתיה מאותה תקופה מראות בחורה המורתיסנית, גברית בהופעתה, אך לא מכחי ערת.

בספרה-מחזור של שנת 1916 נרשמה גולדה מאביר ביז, "חברת מעדון לינקולן ומעדון למדע" של בית-הספר, כשמתחת לתמונתה המובאה הפוטית הבאה: "הסובבים אותה / ממנה ילמדו דרכי הכבוד המושלם". עוד לפני זה, בגיל 15, הכירה את האיש ששמו נודע בגללה בעולם: מאירסון. זוהי הדמות הנעלמת בכל זיכ רונותיה של גולדה. היא אומרת עליו, באדיבות, שהיה פחות איש-ציבור והרבה יותר אדם לעצמו, עם חוג של ידידים והערכה אהומת, למוסיקה, לספרות, למחשבה רצינית... תמיד אהיה אסירת-תודה לו על הרבה דברים שלא קיבלתי אותם בבית והוא-הוא שנתן לי אותם". אולם בעל עדין זה, שנשא — כרבים מסוי גו — אשה שתלטנית, השפיע עליה לאין שיי

גולדה ומאירסון: העולם

פי ישראל — ברית-המועצות — ועודר מחדש את התנועה הציונית בארץ הסובייטים.

גולדה היתה, אולי, האדם האחרון שיכול היה לקשור יחסים טובים עם שליטי מוסקבה. כפי שהודתה לא פעם, השאירו בה שמונה שנות-חייה הראשונות ברוסיה זיכ רונות זוועתיים בלבד. השגרירה הראשונה לברית-ה-מועצות שנאה בעומק ליבה גם את רוסיה וגם את ה-מישטר הסובייטי.

היא ראתה את עצמה מלכתחילה כשגרירת ישראל ליהדות ברית-המועצות. ביקוריה ההפגתיים בבית-הכני-סות של מוסקבה עוררו סצינות של תלהבות המונית, שצולמו ופורסמו ברחבי העולם. במישרדו של הרודן ה-זקן בקרמלין גידלק אור אדום. הוא החליט, כנראה, שהסכנה הפנימית של התעוררות הציונות בבריה"מ עולה בחומרמה על כל שיקול סובייטי אחר כלפי ישראל. בתפקיד זה כבר הראתה גולדה את כל סגולותיה המיוחדות כמדינאית: איידיכנות הטופאלית להכין זרים ונחש עימם מישחק פוליטי, בצד הכישרון העילאי לנגן על מית-רייזיכם שזי יהודים.

יקטרינה הגדולה

ב ינואר 1949, אחרי הבחירות לכנסת הראשונה, החזיר בניגוריון את גולדה ארצה, מסר לידיה את מישרד-העבודה. יתכן שהשפיע גם החשש שגולדה על-לה לגרום לשואה ביחסי תל-אביב-מוסקבה.

ב-1956 הפכה בניגוריון לשרת-החזי. כל עוד רצה להעמיד פנים של רודף-שדום השאיר את משה שרת על כנו. אך כאשר החליט להתחבר עם שני מישטרים קומוניסטים, צרפת ובריי פניה, כדי לתקוף את מצרים — חיפש שרי חוף נוקשה לגישה החדשה. ערב מיכעע-סיני זרק את שרת, מינה את גולדה מאיר.

בתפקיד זה לא הבריקה גולדה, ולא לכדה את אהדת הציבור הישראלי. התפקיד, הצמצם כולו בקיום מגד עים עם הגויים, לא איפשר לה להפעיל כראוי את כישרונה הגדול ביותר.

לשגרירים הזרים השמיעה את אותם הי נאומים שהרטיטו את ליבות היהודים. אולם הדיפלומטים הגוים הגיבו אחרת. הם ראו בה אשה צדקנית, מתחסדת, איפולויטית, רדודה וניקשה. הם לא סבלו אותה.

לבניגוריון עצמו היתה סיבה טובה להתחרט על הכי-נסת אשה זו לצמרת הממשלה. כי גולדה מאיר מילאה את התפקיד המרכזי בהדחת דויד בניגוריון ב-1963. כשפחד נערי-החצר הצעירים של בניגוריון נפל על הר-הנהגה הקשישה. שינאתה הלוהטת של גולדה למשה דיין ולשימעון פרס, עוד מהימים שניים אלה ניהלו מדי-ניות-חזוף פרטית והתעלמו מקיום שרת-החזוף הרישמית. הפכה שינאה לבניגוריון עצמו. אחרי הפילוג, ניהלה את המאבק הקשות ביותר נגד רפ"י.

אילו הקשיב לוי אשכול לעצתה כמאי 1967, במקום להקים את ממשלת הדיכוד ה-לאומי, היה משה דיין כיום עסקן נשכח בשוי-לי האופוזיציה.

עלייתה לשלטון נראית כצירוף של מיקרים. מיקרה הוא שאשכול נפטר משבץ-לב. מיקרה הוא שיחסי הכי-חות בצמרת היו מאוזנים כפי שהיו, ושלא היה לתפקיד העליון מועמד סביר אחר מקרב פמא". אך כמו למיקרים אחרים, נראה שגם למיקרה זה היה הגיון נסתר.

שור בחנות חרסיה

כשעזבה את מרחביה, מכל מיני סיבות, לא הלכה גולדה מאירסון להוראה. אכן, נדמה שזאת עברה אף יום אחד במיקצוע זה — אף שנהגה כל חייה כמורה או כננת, בייחסה לזוהת.

גולדה הלכה לעסקנות — המיקצוע היחיד בו עסקה כל חייה. היא עברה את הדרך הקלאסית של עסקן מפא"י — שנתים עבדה בהנהלת סוגל-בונה, משם עבר רה למועצת-הפועלות ולוועד-הפועל של ההסתדרות. מי שם לוועד-הפועל הציוני ולוועד הלאומי. כשנאסרו מגד היגי היישוב ונכלאו בלטרון, מילאה את מקומו של משה שרת כראש המחלקה המדינית של הסוכנות — מישרד-החזוף של המדינה-בדרך.

עם קום המדינה, היתה גולדה שייכת לגארניטורה השנייה של מנהיגות מפא"י. בדרגה אחת עם לוי אשכול, מרדכי נמיר ודומיהם. בחיפזון הראשון של אייוש עמד דות-המפתח של המנגנון הממלכתי החדש, נשלחה כי שגרירת ישראל במוסקבה, אולי מפני שגולדה ברוסיה וידעה רוסית.

היה זה בשיא ירח-הדבש הסובייטי-ישראלי. ברית-המועצות היתה המדינה הראשונה בעולם שהכירה דה-יורה בישראל, מייד עם הכרזת המדינה. נשק קומרי ניסטי — מרובים ומיקלעים ועד מטוסים — זרם לישי ראל. הכרזתו המפורסמת של אנדריי גרומיקו בא"ם, שהיתה מנוסחת בסיגנון ציוני בולט, ביטאה את התפי-נית המדימה של סטאלין לטובת ישראל.

יחסים אלה היו עדינים מאין כמוהם. ברית-המועצות היתה מעוניינת להוציא את הבריטים מארץ-ישראל, לב-סס כאן מדינה ידידותית. אולם סטאלין היה גם מודע לרגשות העמוקים שהמדינה החדשה עשויה לעורר בי-קרב מילוניי היהודים בברית-המועצות עצמה.

לתוך מצב עדין זה פרצה גולדה מאיר כמו שור לתוך חנות של כרייחרסינה. בסך הכל שחתה במוסקבה ארבעה חודשים — מסוף אוגוסט 1948 עד ינואר 1949. זמן קצר זה הפסיק כרי להרום כימעט ללאיתקנה את יחי

גולדה במרחביה: סיבות